

การวัดระดับเจตคติในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข

ATTITUDE MEASUREMENT FOR PUBLIC HEALTH OPERATIONS

พรนภา เตียสุทธิกุล¹, พัฒนา พรหมณี^{2*}, जानนท์ ศรีเกตุ¹
นาวัน มีนะกรณ² และสุวดี พงษ์วารินศาสตร์²

Pornnapa Tiasuttikun, Pattana Prommanee, Janon Srigate,
Nawin Meenakan, and Suwuth Phongwarinsath

บทคัดย่อ

เจตคติทางด้านการสาธารณสุขเป็นความรู้สึก การตอบสนอง แนวโน้มความคิดเห็นอันเป็นลักษณะที่ซ่อนเร้นของจิตใจที่ฝังแน่นอยู่ในความคิดและความรู้สึกของบุคคลทั้งในทางบวกและทางลบ ที่มีต่อการดูแลและสุขภาพของตนเอง ทั้งด้านการรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริม ส่งเสริม สุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเองหลังการเจ็บป่วย เจตคติมี 2 ลักษณะ คือ เจตคติเชิงบวก และเจตคติเชิงลบ องค์ประกอบของเจตคติ ประกอบด้วย ความรู้เชิงประเมินค่า ความรู้สึก และ ความพร้อมกระทำ ที่มีลำดับขั้นตามคุณลักษณะหรือความซับซ้อนของบุคคล 5 ขั้น ได้แก่ 1) การตั้งใจรับ 2) การตอบสนอง 3) การเห็นคุณค่า 4) การสร้างคุณค่า และ 5) การสร้างลักษณะของตนเองตามสิ่งที่เห็นว่ามีคุณค่า การวัดระดับเจตคติในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขต้องวัดด้วย เครื่องมือวัดที่เหมาะสมเพื่อทำนายพฤติกรรมสาธารณสุขของบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อเข้าใจ สาเหตุและผล เพื่อหาทางป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสมและแก้ไขจากแรงผลักดันของเจตคติที่ไม่ดี การวัดระดับเจตคติมี 6 วิธี ได้แก่ 1) การสังเกต 2) การสัมภาษณ์ 3) การใช้มาตรวัดหรือแบบสอบถาม เจตคติ 4) วิธีการสะท้อนภาพ 5) การวัดร่องรอยการกระทำ และ 6) การวัดทางสรีระ แต่เครื่องมือและ วิธีที่เหมาะสมสำหรับการวัดเจตคติในงานด้านสาธารณสุขคือวิธีการวัดด้วยการสอบถามเจตคติ จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

การสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขด้วยแบบมาตราส่วน ประมาณค่า มีหลักการสร้างดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายเจตคติ 2) รวบรวมข้อความคำถามที่จะวัด 3) นำข้อความคำถามไปทดลองใช้ 4) กำหนดน้ำหนักตัวเลือกในการตอบ 5) คัดเลือกข้อความที่มีค่า อำนาจจำแนกสูง 6) จัดพิมพ์แบบสอบถาม ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ รายข้อด้วยค่าอำนาจจำแนก ตรวจสอบความตรงและความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับ หลังการนำไปใช้ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อให้ระดับเจตคติและแปลความหมาย จากนั้นนำผลที่ได้ไปประโยชน์ เพื่อเป็นผลงานและวางแผนการดำเนินงานให้ให้ประสบผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป

คำสำคัญ: การวัด, ระดับเจตคติ, การดำเนินงานด้านการสาธารณสุข

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²สถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยา

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: anattap1@hotmail.com

ABSTRACT

Health attitude was filling, reaction, trending opinion to hidden nature of mind and tilt embedded thoughts and feelings of the person towards things both positively and negatively with health care of all treatment of disease, health promotion, and rehabilitation of their health after illness. Attitude has 2 characteristics was positive attitude and negative attitude. Elements of attitude consisted of cognitive component, affective component, and action tendency component. The order of attitudes consists of 5 steps were receiving, responding, valuing, organizing, characterization by value. Public health attitude measurements must be measured with appropriate instruments for predicting positive and negative public health behaviors, understanding cause and effect, finding way to prevent inappropriate action, and finding solution from impulse of bad public health attitude. There was 6 ways to measure attitudes: 1) observation, 2) interview, 3) gauge or attitude questionnaire, 4) reflective method, 5) measurement of trace action, and physiological measurement. The appropriate instrument and method for measuring attitudes in public health were attitude rating scale questionnaire.

The principles to creating public health attitude rating scale questionnaire were as follows: 1) set targeted attitude, 2) collect question text to measure, 3) try out question text, 4) determine weigh answer option, 5) select question with high discriminative power, 6) publish questionnaire. Before using questionnaire, it was necessary to verify quality of items by discriminative power, check accuracy and validity of questionnaire. After implementation, results were analyzed to provide a level of attitudes and interpretations, and take the results to benefit work and plan of public health operation to be successful for people to benefit.

Keywords: Attitude, Measurement, Public Health Operations

บทนำ

การดำเนินงานด้านการสาธารณสุขมีเป้าหมายเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน อันรวมถึงการมีสุขภาพที่ดี มีความรู้ในการดูแลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งก่อโรคที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาและบริบทของสังคม ที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ การมีเจตคติที่ดีในการดูแลสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไม่ให้เกิดกับแต่ละบุคคล มีความสำคัญมากที่ต้องการให้เกิดขึ้นในประชาชนของประเทศไทย ด้วยเพราะเจตคติเป็นคุณลักษณะทางจิตใจ ความรู้สึกและอารมณ์ของบุคคลที่บ่งบอกถึงการมีแนวคิดที่ดี ที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพทั้งของตนเองและผู้ที่อยู่ในความดูแล ทั้งบุคคลที่เจ็บป่วยให้ได้รับการดูแลที่ดี และ

บุคคลที่มีสุขภาพดีให้มีความรู้สึกที่ดี เห็นด้วย ยอมรับในการดูแลตนเองไม่ให้เกิดโรค อันเป็นแนวทางในการลดปัญหาการเจ็บป่วย มีการควบคุมป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพการเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาด้านการสาธารณสุขของประเทศไทยตลอดมา

การวัดเจตคติในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขจึงมีความสำคัญสำหรับตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้สึก อารมณ์ และแนวคิดไปในทิศทางที่ดี ที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพว่าอยู่ในระดับใดประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย การดำเนินงานหรือไม่ อีกทั้งสามารถนำผลการวัดเจตคตินั้นมาวางแผนในการดำเนินงานสาธารณสุขในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

ความหมายของเจตคติ

เจตคติตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม โดยทั่วไปแล้ว เจตคติ หมายถึง ลักษณะที่ซ่อนเร้นของจิตใจของคน ต้องอาศัยการตีความผ่านพฤติกรรมที่แสดงออกทางอารมณ์ เช่น การหัวเราะ แสดงถึงการมีความสุข การร้องไห้แสดงถึงการมีความทุกข์หรือไม่สบายใจ (อุทุมพร จามรมาน, 2551) หรือหมายถึง ความโน้มเอียงที่ฝังแน่นอยู่ในความคิดและความรู้สึกในทางบวกหรือลบที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจและอารมณ์ (Kagan, 1990) รวมทั้งหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะคอยสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2549) อีกทั้ง นวลศิริ เปาโรหิต (2545) ได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมทางจิตใจ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นแรงกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาระหว่างบุคคลที่มีต่อ บุคคล สิ่งของและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องที่เกิดจากการเรียนรู้ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมในสังคม การสร้างความรู้สึกจากประสบการณ์ของตนเอง ประสบการณ์ที่ได้รับจากเดิม มีทั้งทางบวกและลบ อันส่งผลถึงเจตคติต่อสิ่งใหม่ที่คล้ายคลึงกัน การเลียนแบบบุคคลที่ตนเองให้ความสำคัญและรับเอาเจตคตินั้นมาเป็นของตน และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2549) ได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ว่า เจตคติ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนองในทางที่พอใจหรือไม่พอใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

โดยรวมแล้ว สรุปได้ว่า เจตคติ คือ ลักษณะที่ซ่อนเร้นของจิตใจของคน ความโน้มเอียงที่ฝังแน่นอยู่ในความคิดและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์ทั้งในทางบวกและทางลบที่ต้องอาศัยการตีความผ่านพฤติกรรมที่แสดงออกทางอารมณ์ ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขนั้นเป็นการดำเนินงานที่มีจุดมุ่งหมายในการปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และแนวคิดของประชาชนให้มีเจตคติที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพของตนเองและบุคคลในครอบครัว ดังนั้น เจตคติทางด้านสาธารณสุข จึงเป็นความรู้สึก การตอบสนอง แนวโน้ม ความคิดเห็นที่ซ่อนเร้นของจิตใจที่อยู่ในความคิดและความรู้สึกของประชาชนทั้งในทางบวกและทางลบที่มีต่อการดูแลสุขภาพ ทั้งด้านการรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริม ส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเองหลังการเจ็บป่วยที่ได้รับการรักษาแล้ว ให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

ลักษณะของเจตคติ

เจตคติของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติเชิงนิมาน หรือเจตคติเชิงบวก เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบสนับสนุน ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความพึงพอใจ และเห็นด้วย อาจทำให้บุคคลอยากกระทำหรืออยากได้สิ่งนั้น

2. เจตคติเชิงนิเสธ หรือเจตคติเชิงลบ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับเจตคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความไม่พึงพอใจ อาจทำให้บุคคลไม่อยากจะทำสิ่งนั้น (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2542)

องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติดี้องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2548; เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์, 2549)

1. องค์ประกอบด้านความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive Component) เป็นเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเกิดจากความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นอันดับแรก และเป็นความรู้ในด้านที่บอกได้ว่าสิ่งนั้นมีคุณหรือโทษ มากหรือน้อย เป็นความรู้หรือความเชื่อที่สามารถประเมินค่าได้ เจตคติด้านการสาธารณสุขของประชาชนเป็นเจตคติที่เกิดจากความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริมและส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเอง ประชาชนสามารถจำแนกหรือบอกได้ว่ามีประโยชน์หรือไม่ หากมีประโยชน์นั้นมากหรือน้อย ซึ่งสามารถทำให้ประเมินค่าเจตคติด้านการสาธารณสุขได้

2. องค์ประกอบทางความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของเจตคติ คือ เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้น ความรู้สึกนี้จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติเมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับคุณหรือโทษของสิ่งนั้นแล้ว บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ก่อนที่เขาจะมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น นอกจากนี้อีกองค์ประกอบทางความรู้สึก ยังสอดคล้องกับองค์ประกอบทางการรับรู้ คือ ถ้าบุคคลรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางดี ย่อมจะชอบสิ่งนั้น แต่ถ้ารู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางไม่มีก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น บุคคลจะมีความรู้สึกต่อสิ่งใดหรือมีเจตคติต่อสิ่งใดก็ขึ้นอยู่กับความรู้หรือความเชื่อต่อสิ่งนั้น เจตคติเกี่ยวกับการสาธารณสุขของประชาชน อันได้แก่ การรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริมและส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเองนั้น ประชาชนสามารถบอกความรู้สึกที่มีต่อความรู้ แนวคิด แนวการปฏิบัติด้านการสาธารณสุขได้ว่ามีประโยชน์หรือไม่ ดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ

3. องค์ประกอบทางความพร้อมกระทำ (Action Tendency Component) เป็นองค์ประกอบที่เกิดในลำดับต่อเนื่องจากการที่บุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าและมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งทั้งสองคล้องกันที่ติดตามมาเป็นความพร้อมที่จะกระทำ การปฏิบัติงานหรือการใช้งานที่สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย โดยสรุปคือบุคคลจะมีความรู้สึกต่อสิ่งใดหรือมีเจตคติต่อสิ่งใดก็ขึ้นอยู่กับความรู้ แล้วเกิดเป็นความรู้สึกที่นำไปสู่ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือพร้อมกระทำ

ต่อบางสิ่งของบุคคลแต่ละคน เจตคติด้านการสาธารณสุขในการพร้อมกระทำ หรือพร้อมที่จำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่สุขภาพตนเองนั้น เกิดขึ้นจากการประเมินค่าของความรู้ด้านการสาธารณสุขที่ได้รับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆ เรื่อง แล้วสามารถจำแนกแยกแยะได้ว่า มีประโยชน์ ดี ชอบ หรือพอใจ นำไปสู่การพร้อมกระทำ นำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้งาน

ลำดับขั้นของเจตคติ

สามารถแบ่งลำดับขั้นของเจตคติตามคุณลักษณะหรือความซับซ้อน ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลของเจตคติ ได้ 5 ขั้น ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2556)

ขั้นที่ 1 การตั้งใจรับ (Receiving) เป็นความสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปรากฏการณ์อย่างเต็มใจ ไม่ต้องมีใครบังคับโดยฟังและดูอย่างตั้งใจ เป็นขั้นของเจตคติที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุด เป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาเจตคติ

ขั้นที่ 2 การตอบสนอง (Responding) เป็นการเข้าร่วมหรือลงมือกระทำ ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ยอมรับ เชื่อฟัง ไม่ต้องใช้การบังคับขู่เข็ญ ด้วยความพึงพอใจมีความสุขและสนุกสนาน

ขั้นที่ 3 การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นการเห็นความสำคัญหรือเห็นคุณค่า ประทับใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากจิตใจและความรู้สึกของภายในแต่ละบุคคล ที่แสดงออกทางพฤติกรรมชัดเจนคงที่และสม่ำเสมอ ได้แก่ การยอมรับคุณค่าของบุคคล ข้อเสนอ แนวคิด ความพึงพอใจในคุณค่า มีความผูกพัน ยึดมั่นและต้องการให้ได้มาซึ่งคุณค่านั้น

ขั้นที่ 4 การสร้างคุณค่า (Organizing) เป็นการนำเอาคุณค่าในลักษณะต่าง ๆ มารวมกันให้สามารถมองเห็นความสอดคล้องหรือความขัดแย้งของคุณค่าแต่ละอย่าง เปรียบเทียบ แยกแยะสร้างความสัมพันธ์ และสังเคราะห์คุณค่าที่ดีและเหมาะสมกับตนเองขึ้นเป็นระบบคุณค่าสำหรับตนเอง

ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะของตนเองตามสิ่งที่เห็นว่ามีคุณค่า (Characterization by Value) เป็นการใช้ระบบคุณค่าที่ได้จากขั้นที่ 4 มาพัฒนาตนเอง หรือนำมาประพจน์ ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเองที่คงเส้นคงวา นำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพใหม่ การปรับตัวทางสังคม การดำเนินชีวิต และการปรับอารมณ์ใหม่

เจตคติทางการสาธารณสุข มีลำดับขั้นในการเกิดเจตคติในตัวประชาชนใน 5 ขั้น ตัวอย่างเช่น ในการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการฝึกอบรมเกษตรกรเพื่อลดผลกระทบของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เจตคติที่มีต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพของเกษตรกรจะเกิดขึ้นเมื่อเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม (พัฒนา พรหมณี, 2557) โดยตั้งใจรับความรู้อย่างเต็มใจ ร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมตามกระบวนการ ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ยอมรับ เชื่อฟัง ด้วยความพึงพอใจมีความสุขและสนุกสนาน ประทับใจและเห็นความสำคัญหรือเห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม แล้วนำไปปรับสร้างหรือสังเคราะห์ความรู้ที่ได้นั้นสำหรับในพื้นที่การเกษตรของตนเองให้เหมาะสม เป็นการสร้างคุณค่าของความรู้ให้แก่ตนเอง จากนั้นประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้นเป็นวิธีการเฉพาะที่ใช้สำหรับพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมสำหรับตนเอง เป็นความรู้สึกที่เป็นเจตคติที่เห็นคุณค่าของวิธีการเฉพาะที่ตนเองสร้างขึ้นมา

ความสำคัญของการวัดเจตคติ

เจตคติมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกของบุคคลต่อบุคคลอื่น วัตถุหรือเป้าหมายอื่น ๆ จึงมีความสำคัญดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2556)

1. เป็นการทำนายพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งด้านบวกและด้านลบว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะการวัดเจตคติด้านการสาธารณสุขมีความสำคัญคือ เป็นการวัดเพื่อคาดการณ์หรือทำนายการปฏิบัติตัวของประชาชนเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริมและส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเองว่าได้ปฏิบัติไปในทิศทางใด

2. เพื่อเข้าใจสาเหตุและผล โดยสาเหตุเป็นแรงผลักดันให้ภายในของแต่ละบุคคล แสดงหรือกระทำให้บางสิ่งบางอย่างออกมา อันเป็นผลมาจากสาเหตุนั่นเอง การดำเนินงานด้านการสาธารณสุขมีเป้าหมายเพื่อการมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนที่เกิดจากการปฏิบัติตัวของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง การวัดเจตคติด้านการสาธารณสุขทำให้ทราบว่า เหตุใดพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในบางเรื่องจึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่กำหนดไว้ หรือทำให้ทราบว่าพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้องมีสาเหตุมาจากอะไร

3. เป็นการหาทางป้องกันที่เกิดจากการเข้าใจสาเหตุของการแสดงออกของบุคคลนำไปสู่การป้องกันการแสดงออกหรือผลการกระทำที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมอยู่ร่วมกันดำเนินชีวิตร่วมกัน การแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่แตกต่างหรือส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของบุคคลอื่นในสังคม หรือกลุ่มอาชีพเดียวกันย่อมถือว่าไม่เหมาะสม สร้างความแตกแยก การป้องกันที่ดีคือการสร้างเจตคติของคนที่อยู่ร่วมกันให้มีลักษณะของเจตคติที่คล้ายกันเพื่อความร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สังคม

การป้องกันพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมที่นำไปสู่การเกิดโรค การแพร่กระจายของเชื้อโรคจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริมและส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเอง เข้าใจสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดโรค ที่สำคัญคือให้ประชาชนมีความรู้จริงอย่างเท่าเทียมและรู้เท่าทันกัน อันจะนำไปสู่การสร้างเจตคติด้านการสาธารณสุขของกลุ่มประชาชน ชุมชน และสังคมที่เหมาะสมและยังประโยชน์ให้กับประชาชนให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บได้

4. เพื่อหาทางแก้ไข บุคคลแต่ละคนอาจมีเจตคติที่ต่างกันได้มาก แต่ในบางเรื่องจำเป็นต้องมีเจตคติที่สอดคล้องกันเพื่อความพร้อมเพรียง สงบสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การรักษาความสะอาดบ้านเรือน การดูแลความสะอาดของสถานที่สาธารณะร่วมกัน ทั้งขยะลงถัง เมื่อเจ็บป่วยต้องดูแลสุขภาพตนเองไม่แพร่เชื้อโรคไปสู่ผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเจตคติด้านการสาธารณสุขของประชาชนที่ส่งผลต่อการพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่มีผลต่อสุขภาพ การจะทราบได้ว่าประชาชนมีเจตคติด้านการสาธารณสุขจะต้องมีการวัดเจตคติให้ทราบผล แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ หากพบว่าเจตคติด้านการสาธารณสุขของประชาชนอยู่ในระดับที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำผลการวิเคราะห์ตีความนั้นมาประกอบการวางแผนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเจตคติที่พบ ให้มีเจตคติที่ถูกต้องนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดโรคแก่ตนเองและผู้อื่น

วิธีการวัดเจตคติ

วิธีการวัดเจตคติ สามารถวัดได้ 6 วิธี ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556)

1. การสังเกต เป็นการเฝ้ามองและจดบันทึกอย่างมีแบบแผน มีข้อจำกัดคือ ศึกษาได้เฉพาะเจตคติที่แสดงออกปัจจุบันของแต่ละบุคคล ในสภาวะแวดล้อมเดียว ในการวัดเจตคติด้านการสาธารณสุขด้วยการสังเกต ผู้สังเกตควรเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ถูกสังเกต แต่ไม่แสดงความคิดเห็นหรือปฏิบัติการใดๆ หากแต่เพียงเฝ้ามอง สังเกต และจดบันทึกตามแบบบันทึกตามประเด็นที่ต้องการวัดเท่านั้น จากนั้นนำผลการสังเกตมาวิเคราะห์ สรุปและตีความข้อมูล

2. การสัมภาษณ์ เป็นการถามให้ตอบปากเปล่า แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ตอบ เนื่องจากผู้ตอบอาจรู้สึกไม่อิสระในการตอบหรือไม่คุ้นเคยกับผู้ถาม ในการวัดเจตคติด้านการสาธารณสุขด้วยการสัมภาษณ์ หากเป็นไปได้ควรเตรียมตัวให้พร้อม ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ในพื้นที่ควรลงพื้นที่ทำความคุ้นเคยก่อน ให้เกิดความสนิทสนม ไว้วางใจ หรือในอีกทางหนึ่งควรลงพื้นที่สัมภาษณ์กับผู้ปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุขในพื้นที่เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะคุ้นเคยกับประชาชนในชุมชนพื้นที่เป้าหมายเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ อันจะส่งผลต่อการวัดเจตคติด้านการสาธารณสุขที่ถูกต้องเป็นจริงมากที่สุด

3. การใช้มาตรวัด หรือแบบสอบถามเจตคติ เป็นการวัดโดยใช้เครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นตามระเบียบวิธีวิจัย หรือแบบสอบถาม ในงานด้านสาธารณสุขนิยมใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก สามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว แต่ผู้เก็บข้อมูลต้องมีทักษะในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบนี้เป็นอย่างมาก โดยอย่าให้ผู้ถูกสอบถามรู้สึกที่กำลังถูกถามเพื่อทดสอบความรู้แบบนักเรียน ควรพูดคุยสอบถามข้อมูลเสมือนพูดคุยกับปกติ จึงจะได้ข้อมูลในด้านเจตคติที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. วิธีการสะท้อนภาพ เป็นการใช้คำถามตรง ๆ ในเรื่องที่จะถาม ได้แก่ การถามด้วยวิธีการต่อให้จบประโยค การถามด้วยวิธีการโยงความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ และการถามด้วยวิธีการเล่าเรื่องราวจากภาพ แต่คำตอบที่ได้อาจเป็นคำตอบที่บิดเบือน และผู้วิเคราะห์เนื้อหาคำตอบที่ได้รับต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้วเท่านั้น วิธีวัดเจตคติวิธีนี้เป็นวิธีที่ยากและต้องใช้ทักษะในการเก็บข้อมูลด้านเจตคติที่สูงอีกวิธีหนึ่ง การจะได้คำตอบด้านเจตคติสาธารณสุขจากประชาชนกลุ่มเป้าหมายนั้น ผู้เก็บข้อมูลจะต้องเตรียมคำถาม ออกแบบและวางแผนการเก็บข้อมูลอย่างเป็นลำดับขั้น จนสุดท้ายต้องกระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแสดงเจตคติออกมา อันเป็นคำตอบที่ตรงไปตรงมา มีการบิดเบือนน้อยที่สุด

5. การวัดร่องรอยการกระทำ เป็นวิธีการที่ง่าย แต่อาจมีความคลาดเคลื่อนสูง วิธีวัดเจตคติด้านสาธารณสุขวิธีนี้เป็นวิธีที่นักสาธารณสุขสามารถกระทำได้ง่าย ๆ ด้วยว่านักสาธารณสุขมีความคุ้นเคยกับชุมชนเป็นอย่างดี สามารถเดินเข้าออกบ้านประชาชนได้อย่างไม่เคอะเขิน จึงทำให้การวัดร่องรอยการกระทำอันเป็นเจตคติด้านสาธารณสุขของประชาชนทำได้ง่าย หากเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนจะสามารถวัดได้โดยไม่คลาดเคลื่อนเลย เช่น การมีเจตคติต่อทรายเคลือบสารเคมี (อะเบท) สำหรับทำลายลูกน้ำยุงลาย หากประชาชนในชุมชนมีเจตคติที่ถูกต้อง จะนำทรายนั้นไปใส่ในภาชนะขังน้ำในบ้านตนเองเพื่อทำลายยุง แต่หากมีเจตคติที่ไม่ดีต่อทรายเคลือบสารเคมี คิดว่าจะทำให้เกิดเป็นมะเร็งได้ ก็จะเก็บทรายนั้นไว้ชุกซ่อนไว้ตามฝาบ้าน หรือที่ต่าง ๆ ในบริเวณบ้าน เมื่อนัก

สาธารณสุขที่ต้องการเก็บข้อมูลเจตคติด้านสาธารณสุขที่มีต่อทรายเคลือบสารเคมีเข้ามาดำเนินการเก็บข้อมูล สามารถวัดร่องรอยการกระทำได้โดยดูที่ก้นภาชนะซึ่งน้ำว่ามีทรายตกตะกอนที่ก้นภาชนะหรือไม่ หรืออาจตรวจดูร่องรอยอื่น ๆ อีกได้หากไม่พบทรายที่ก้นภาชนะซึ่งน้ำ เช่น ตามบริเวณพื้นที่อื่น ๆ ของบ้านหรือเห็นใบไม้ตามฝาบ้าน เป็นต้น

6. การวัดทางสรีระ เป็นการวัดโดยใช้เครื่องมือไฟฟ้า หรือเครื่องมืออื่นๆ ต่อร่างกาย จะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและไม่บิดเบือน แต่วิธีการวัดทำได้ยากต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ชัดเจน ตรงไปตรงมา เพราะเป็นการวัดเจตคติที่มาจากพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนของผู้ถูกเก็บข้อมูลเจตคติโดยเฉพาะเจตคติด้านการสาธารณสุข เช่น การมีเจตคติที่ดีต่อการบริโภคอาหาร หากปฏิบัติตนตามหลักโภชนาการจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกายที่เหมาะสม สมส่วน ไม่อ้วนหรือผอมเกินไป ซึ่งสามารถวัดได้จากเครื่องมือวัด เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูง แล้วนำมาวิเคราะห์หาดัชนีมวลร่างกาย (BMI: Body Mass Index) ว่าอยู่ในช่วงใด แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปเทียบกับระดับเจตคติที่กำหนดไว้แล้วแปรผลระดับเจตคติออกมา

จากข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการวัดแบบต่าง ๆ จะพบว่า เครื่องมือและวิธีที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานในการวัดเจตคติในงานด้านสาธารณสุข คือวิธีการวัดด้วยการสอบถามจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ดีกับการดำเนินงานที่มีการสร้างระเบียบวิธีวิจัยหรือการดำเนินการที่เหมาะสม กำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดเจตคติสาธารณสุขก่อนว่าจะนำไปใช้ประโยชน์อะไร ด้านใด แล้วกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล ออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ครบทุกประเด็นที่ต้องการวัด จากนั้นนำไปทดลองเก็บข้อมูลก่อน หากมีข้อบกพร่องให้ปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนจึงนำมาเก็บข้อมูลจริง ในระยะการเก็บข้อมูลหากไม่ได้เก็บข้อมูลเอง ให้เตรียมทีมเก็บข้อมูลให้มีความพร้อม มีความเข้าใจตรงกัน และเก็บข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน

การสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบสอบถามวัดเจตคติเป็นแบบสอบถามที่ให้ความสำคัญต่อข้อความคำถามที่ต้องมีความครอบคลุมในช่วงของเจตคติทั้งหมด ในการตอบแต่ละข้อความจะบ่งบอกถึงเจตคติที่มีอยู่จุดที่ตอบกำหนดจากจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยตอบข้อนั้นมาก่อน และเจตคติของแต่ละคนกำหนดได้จากการรวมค่าคะแนนของคำตอบทั้งหมดในแบบสอบถามของแต่ละคน โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2556)

1. กำหนดเป้าหมายเจตคติว่า คืออะไร มีโครงสร้างลักษณะใด การดำเนินงานด้านการสาธารณสุขนั้น ประกอบด้วยการดำเนินงานด้านการควบคุมโรค การป้องกันโรค การรักษาโรค และ ด้านการฟื้นฟูสภาพหลังการเจ็บป่วย ฉะนั้นในการกำหนดเป้าหมายเจตคติด้านการสาธารณสุข ควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นเรื่อง ๆ ลงไปว่าจะวัดเจตคติด้านใดบ้าง จากนั้นให้ความหมายของเจตคติที่ต้องการวัดว่าหมายถึงอะไรบ้าง จากนั้นจัดทำโครงสร้างของเจตคติที่ต้องการวัด ว่าประกอบด้วยเจตคติด้านใดบ้าง แต่ละด้านจะวัดอะไรบ้างอาจกำหนดประเด็นกว้าง ๆ ลงไปเป็นข้อ ๆ

2. รวบรวมข้อความคำถามที่จะวัดเจตคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเป้าหมาย หลีกเลียงข้อความกำกวมและข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง ตรวจสอบความเหมาะสม และแยกประเภทเป็นเชิงบวกและเชิงลบ ตัดข้อความที่เป็นกลาง ๆ ออก จำนวนพอ ๆ กัน ไม่น้อยกว่า 20 ข้อความคำถาม โดยกำหนดข้อความจากโครงสร้างเจตคติด้านการสาธารณสุขที่ได้กำหนดไว้แล้ว แบ่งเป็นด้าน ๆ แล้วสร้างและรวบรวมข้อความคำถามตามเจตคติแต่ละด้านตามประเด็นที่กำหนดไว้แล้ว

3. นำข้อความคำถามที่ได้ไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความคำถามว่าตรงตามโครงสร้างเจตคติด้านการสาธารณสุขที่ได้กำหนดไว้แล้วในแต่ละด้านและประเด็นย่อยหรือไม่ หากมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนจะได้แก้ไขก่อนสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยทดลองใช้กับจำนวนผู้ตอบ 10 เท่าของจำนวนข้อ ในพื้นที่การดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขที่คล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน

4. กำหนดน้ำหนักในการตอบแต่ละตัวเลือก โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 สำหรับข้อความคำถามเชิงบวก และ 1, 2, 3, 4, 5 สำหรับข้อความคำถามเชิงลบ

5. คัดเลือกข้อความคำถามโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม หากได้ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวกแสดงว่าข้อความคำถามมีอำนาจจำแนกผู้ตอบที่มีเจตคติที่ดีมีแนวโน้มที่เห็นด้วยกับข้อความคำถาม และมีแนวโน้มน้อยลงที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความคำถามที่แสดงเจตคติที่ไม่ดี หากได้ค่าสหสัมพันธ์เป็นลบแสดงถึงการกำหนดทิศทางน้ำหนักคะแนนมีความคลาดเคลื่อน หากได้ค่าสหสัมพันธ์ต่ำมากหรือเป็นศูนย์แสดงว่าไม่สามารถวัดเจตคติได้ หรือไม่มีอำนาจจำแนก จำเป็นต้องตัดข้อความคำถามนี้ออกไป ในการคัดเลือกข้อความอีกวิธีหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกับกลุ่มผู้ได้คะแนนรวมต่ำ หรือกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำเป็นรายข้อ จำนวนร้อยละ 25 ของผู้ตอบแต่ละกลุ่ม นำค่าเฉลี่ยของคะแนนของสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกันโดยทดสอบค่าสถิติที หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่ามีอำนาจจำแนก สามารถนำไปใช้ได้ หากไม่มีอำนาจจำแนกให้ตัดข้อความคำถามออกไปเช่นกัน

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามเจตคติหลังจากคัดเลือกข้อความคำถามที่มีอำนาจจำแนกสูงสุด ประมาณ 20 - 25 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามวัดเจตคติ

1. การตรวจสอบคุณภาพรายข้อด้วยค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม หรือวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำด้วยการทดสอบด้วยค่าสถิติที หากมีผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่ามีอำนาจจำแนกสามารถนำไปใช้ได้

2. การตรวจสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 การตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม มีการตรวจสอบ 2 ลักษณะ ดังนี้

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence = IOC) ที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อจำนวน 5 - 7 คน แบบทดสอบทั้งฉบับต้องมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาที่ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป

2) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยนำแบบสอบถามเจตคติไปทดลองใช้ในกลุ่มที่ทราบลักษณะอยู่แล้ว หากผลการทดลองใช้มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่ามีความตรงเชิงโครงสร้าง

2.2 การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม มีการตรวจสอบ 2 ลักษณะ ดังนี้

1) การตรวจสอบความเที่ยงด้วยการทดสอบซ้ำ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ครั้ง ห่างกัน 1 - 2 สัปดาห์ นำผลการทดลองใช้มาหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะเป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงที่มีความเที่ยงที่สามารถนำไปใช้ได้

2) การตรวจสอบความเที่ยงด้วยวิธีของครอนบาค โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 1 ครั้ง นำผลการทดลองใช้มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะเป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงที่สามารถนำไปใช้ได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556)

การให้ระดับเจตคติและการแปลความหมาย

ระดับของเจตคติที่วัดโดยใช้แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อบ่งชี้ระดับเจตคติของกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานสาธารณสุขที่ได้จากการวิเคราะห์อันเป็นการสะท้อนผลการดำเนินงานในพื้นที่ อีกทั้งเป็นข้อมูลผลการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การวางแผนการดำเนินงาน และใช้ในการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

หากเป็นคำถามเชิงลบ ในการกำหนดน้ำหนักคะแนนของเจตคติดังนี้

น้อยที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
น้อย	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
มาก	กำหนดให้	2	คะแนน
มากที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของเจตคติ มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย	
4.51-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มาก
2.51-3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	น้อย
1.00-1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

บทสรุป

การดำเนินงานด้านสาธารณสุขเป็นการดำเนินงานด้านการรักษาสุขภาพ การควบคุมโรค การสร้างเสริม ส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของตนเองหลังการเจ็บป่วยที่ได้รับการรักษาแล้วให้มีสุขภาพที่ดี จำเป็นต้องมีการสอบถามเจตคติของประชาชนหลังการดำเนินงานในแต่ละด้าน เพื่อวัดเจตคติของประชาชนที่ได้รับบริการจากการดำเนินงานสาธารณสุขในแต่ละด้านว่ามีเจตคติเกี่ยวกับเรื่องที่ดำเนินงานอยู่โดยรวมอยู่ในระดับใด ด้วยการสอบถามตามลักษณะคำถามของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากกระบวนการการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติ และแปลผลให้ทราบค่าระดับเจตคติเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทั้งเป็นผลงานการดำเนินงานด้านสาธารณสุขและเพื่อการวางแผนงานและเป้าหมายการดำเนินงาน ให้สามารถดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2549). **การวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2548). **การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- นวลศิริ เปาโรหิต. (2545). **จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัฒนา พรหมณี. (2557). การใช้รูปแบบการฝึกอบรมเกษตรกรในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อลดผลกระทบที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม. **วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท**. 5(11): 153-164.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2556). **การพัฒนาเครื่องมือวัดด้านเจตพิสัยและทักษะพิสัย**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์. (2542). **แบบทดสอบวิจัย**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2533). **คู่มือการประเมินโครงการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ: พันนี้พับลิชชิง.
- Kagan, S. (1990). **Cooperative Learning: Resources for Teachers**. California: Resources for Teachers.